

УДК 7.011: [747: 643.53]

Білик А.А., Івашко Д.С.

Херсонський національний
технічний університет

ІГРОВА ПРИРОДА АКСЕСУАРІВ В ІНТЕР'ЄРІ ЖИТЛА

Білик А.А., Івашко Д.С. Ігрова природа аксесуарів в інтер'єрі житла. Стаття присвячена ролі аксесуарів у дизайні інтер'єру. Аксесуари в інтер'єрі розглядаються в контексті ігрової теорії культури, а створення предметно-художнього середовища за допомогою допоміжних речей – як театральний ігровий акт. У роботі акцентовано увагу на те, що знання з історії та теорії культури є підґрунтям для створення художнього поля дизайну, зроблено екскурс в історію інтер'єру України, простежено традиції створення аксесуарів власноруч, показано значення наявності смаку в підборі та створенні аксесуарів. Апеляція до спадщини минулого дозволила провести зв'язок з культурою інтер'єру сьогодні. У статті зроблено спробу запропонувати класифікацію аксесуарів в інтер'єрі. Доведено, що за допомогою аксесуарів інтер'єру людина створює своєрідний художньо-естетичний простір, який будується на ігровій природі речей.

Ключові слова: гра в культурі, аксесуари, інтер'єр, дизайн, українська культура.

Билык А.А., Иващенко Д.С. Игровая природа аксессуаров в интерьере жилища. Статья посвящена роли аксессуаров в дизайне интерьера. Аксессуары в интерьере рассматриваются в контексте игровой теории культуры, а создание предметно-художественной среды при помощи вспомогательных деталей интерьера – как театрально-игровой акт. В работе акцентируется внимание на важности применения знаний по истории и теории культуры при создании художественного поля дизайна, осуществлено экскурс в историю дизайна Украины, прослежены традиции создания аксессуаров в домашних условиях, показано значение наличия вкуса при подборе и создании аксессуаров. Обращение к наследию прошлого предоставило возможность провести параллель с современным дизайном интерьера. В статье предлагается классификация аксессуаров в интерьере. Доказано, что благодаря аксессуарам интерьера человек создает своеобразное художественно-эстетическое пространство, которое строится на игровой природе вещей.

Ключевые слова: игра в культуре, аксессуары, интерьер, дизайн, украинская культура.

Bilyk A. A. Ivashko D. S. Play nature of accessories in the interior house. *Background.* Recently great changes have happened in design of interior which is

eager to create atmosphere of comfort and beauty, it influences positive on psychological state of a person and develops creative aspects of a man. *Objectives.* Show the role of a play in the culture of accessories in design of interior. *Methods.* To achieve this goal historical and analytical methods were used which allowed to show the usage of accessories and interior in the context of play in theory of culture. *Results.* With the help of accessories interior a man creates his original artistic and aesthetic sphere which is built on the basis of play nature of objects. Aesthetic aspects of play nature of accessories in interior depend on that each person is eager to beauty and art. *Conclusion.* Thanks for accessories of interior are proved that a person creates his original artistic and aesthetic sphere which is built on a play of nature of objects showing his own creative beginning.

Keywords: play culture, accessories, interior design, Ukrainian culture.

Постановка проблеми. У вітчизняній науці часто піднімається питання про роль інформаційних технологій у різних сферах діяльності людини. Розвиток комп'ютерної техніки без знань з історії та теорії культури не дасть плідних результатів, адже інформація є цінним ресурсом будь-якого прогресивного суспільства. Останнім часом відбулися значні зрушення в дизайні інтер'єру, який покликаний не лише створювати атмосферу комфорту та краси, позитивно впливати на психофізичний стан людини, а й розвивати творчі здібності індивіда. На сьогодні чимало осіб оформлюють власне житло власноруч, займаючись вишивкою, плетінням, розписом, канзаші (створенням стрічкових прикрас), печворком (клаптиковим шиттям), квілінгом (композиціями з нарізаних смуг паперу), декупажем тощо. Інші – вдаються до колекціонування різних речей, надаючи приміщенню індивідуальних рис.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ігровий чинник людської діяльності давно цікавить дослідників. Е. Берн писав, що гра охоплює все життя людини, а суспільне життя більшою мірою складається з ігор [1: 6]. Питанню феномена гри в культурі, її природі, присвячено дослідження Й. Хейзінги «Номо Ludens» [2], де людська культура розглядається крізь ігрову призму. Грі в культурі присвячені роботи і вітчизняного дослідника А. Баканурського, який буття людини розглядає як безперервний театральний ігровий акт [3]. Без сумніву, прикрашання інтер'єру аксесуарами є певною театралізацією життя. Під аксесуаром розуміють дрібний предмет, деталь оформлення, оздоблення [4: 20]. Взагалі дана тема не знайшла належного місця в дослідженнях вітчизняних дизайнерів. До проблеми аксесуарів в інтер'єрі здебільшого зверталися зарубіжні автори. Г. Нікол у монографії «Аксесуари для дому» акцентує увагу на оформленні інтер'єру будинку оригінальними виробами, виконаними власноруч [5]. Ф. Ненсі в роботі «Аксесуари домашнього інтер'єру» намагається аргументувати необхідність застосування аксесуарів. Автор

Рис. 1. Інтер'єрні
ляльки

зупиняється на оригінальних проектах, які були запозичені з відомих американських телепередач [6]. Практичним путівником є книга М. Міхлера «Стильні аксесуари для інтер'єру» [7]. Зауважимо, що аналізована література спрямована на практичне застосування аксесуарів в інтер'єрі, і за манерою викладення і змістовому наповненню не претендує на науковість. Проте тема гри в дизайні інтер'єру є актуальною.

Мета даної статті – показати роль ігрового чинника в культурі аксесуарів у дизайні інтер'єру.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Аксесуар в інтер'єрі покликаний поліпшити візуальне сприйняття, створити повноцінний образ, придати колорит певному приміщенню. Зазвичай, власники оселі, підбираючи аксесуари, не звертаються до фахівців, цілком покладаючись на власний смак. Вони не враховують, що в мистецтві дизайну є теж свої правила гри. Наприклад, якщо інтер'єр кімнати виконаний у стилі хайтек, то аксесуари епохи бароко можуть зруйнувати цілісність сприйняття. Важливо правильно обіграти простір, створити не просто хаос певних предметів, а вибудувати композиційну схему, в якій би кожен окремий елемент виглядав частиною єдиного цілого. Саме художньо-пластична єдність предметно-просторового середовища і створює загальне враження про смакові уподобання господарів.

Групувати предмети можна за тематичними характеристиками, за кольором, за призначенням, за формою тощо. Предметами колекціонування можуть виступати пам'ятки як матеріальної, так і духовної культури (поштові марки, картини, декоративні подушки, годинники, ляльки тощо). Будь-яке колекціонування передбачає виявлення, вивчення, систематизацію матеріалів. Й. Хейзінга зазначав, що для гри важливий сам процес її тривалості, а не її

Рис. 2. Розміщення ляльки в інтер'єрі

результат [2]. Останнім часом стають популярними інсталяційні колекції. Предмети змінюють зовнішній вигляд у залежності від певного кута зору, або від освітлення. Такі предмети обирають люди, яким притаманна властивість змінювати свій простір, не докладаючи при цьому багато зусиль. Ефект підсвічування може створити ілюзію багатогранності і неповторності образів. Такого роду «гра» відмінно впишеться в сценарій житлового приміщення, буде

доречною в музейному або сценічному просторі. Надмірне захоплення аксесуарами є ознакою поганого смаку.

Аксесуари в інтер'єрі можна класифікувати:

1) за тематичними ознаками (наприклад, збирання бокалів з зображенням певних міст, інтер'єрних ляльок, статуетки певних тварин); 2) за гендерними та віковими ознаками (для кабінету чоловіка, для спальні доньки тощо); 3) за стильовим фактором у залежності від стилю інтер'єру; 4) збирання антикварних речей (за традицією відносять старовинні речі, що належать до культурної спадщини минулого. Ними можуть бути ювелірні прикраси, книги, твори мистецтва тощо);

5) за кольором (наприклад, речі тільки рожевого кольору); 6) за матеріалом (вироби з кераміки, дерева, бронзи тощо); 7) за місцем знаходження: для кухні, спальні, ванної кімнати, вітальні тощо.

Мистецтво прикрашання житла є давньою світовою традицією. Ще здавна люди створювали посуд для зберігання продуктів, і вже тоді намагалися декорувати його орнаментом і ліпниною. Проте речі мали не тільки естетичне, а й символічне значення. Наприклад, племена трипільської культури у власних оселях тримали глиняні фігурки людей, зображення тварин, розписну кераміку. «Одяг, прикраси, побутові речі, знаряддя праці, навіть зброя оздоблювалися

Рис. 3. Колекція пивних келихів як декорація інтер'єру

Рис. 4. Використання статуеток з гіпсу в житловому просторі

зображеннями солярних знаків, смуг і поясів орнаментів замкнених у коло, людських постатей в еліптичних захисних оболонках. Ці малюнки втілювали вірування прадавніх хліборобів у священну силу Сонця. Зображення чотирьох фаз Сонця і Місяця, що переходять одна в одну, які почали виконувати на горщиках ще в ранньому Трипіллі, відтворювали розуміння прадавньою людиною чотирибічності світу» [8: 209]. Аксесуари в інтер'єрі архаїчних культур мали перш за все утилітарне призначення, несли магічну функцію, проте заперечувати естетичну природу цих речей не можна. У сатирично-реалістичній повісті «Конотопська відьма» Г. Квітка-Основ'яненко докладно описує наявність кераміки в інтер'єрі селянської хати: «Ходить по хаті, ходить та й погляда на свої глечики, горщики, кухлики, де з усякого звіра і з усякої гадини є молоко, що вона з них понадоювала, перевертаючись до кожної матки усе різно, щоб не жахались і давались доїтись. А усі ті глечики, горщики, водянички, кухлики стояли деяке на полиці, інше на миснику, було й на припічку, було й на самій печі; яке вже поставлене на сметану, а яке ще стояло під лавкою та край помийниці» [9: 21]. І зараз відлуння поганської доби нерідко можна побачити в культурі аксесуарів сьогодення, коли господарі намагаються «захистити» будинок і його мешканців від негативного впливу за допомогою різних магічних аксесуарів.

Керамічний фігурний посуд у формі тварин, птахів, людей здавна прикрашав житло слов'ян, а у XVIII столітті набув широкого розповсюдження. Виготовленням полив'яного посуду займалися професійні майстри.

Поряд з керамікою в українській культурі був розповсюджений текстиль. У сучасному інтер'єрі найчастіше застосовують декоративні подушки. До текстильних аксесуарів відносять штори, серветки, скатертини, які допомагають створити «домашню» атмосферу тепла та затишку. Такі речі повинні гармоніювати між собою – за формою, фактурою та кольором. Використання скатертини є давньою традицією вітчизняної культури, їх почали застосовувати з середини XII століття. «Скатертини неодноразово зображені на мініатюрах ілюстрованих рукописів. Тут вони, як правило, вкривають стіл повністю, до підлоги, нерідко із декоративною, іноді візерунковою каймою внизу. Переважно це стосується бенкетних столів» [10: 241].

Більш давнім атрибутом інтер'єру був килим, у писемних джерелах його називають покривало, полотно. У часи Київської Русі були розповсюджені «полавочники», килими, якими вкривали лави. З XVIII століття килимарство як домашній промисел западає в місті і знаходить широке застосування в сільській місцевості. В українських килимах, як і у вишивці, відбилися регіональні смакові уподобання. «Для килимів Лівобережжя характерне зображення великих, здебільшого стилізованих квітів, галузок, букетів. На Правобережжі такі ж орнамен-

тальні мотиви мали менші, дрібніші форми. Відмінності у колориті зводилися до того, що на килимах з Лівобережжя він відзначився поєднанням золотисто-жовтих, синіх, коричневих та рожевих кольорів, на килимах з Правобережжя вводився ще червоний та чорний» [11: 291]. І досі у традиційній сільській культурі рядна, килими є оздоблювальним елементом інтер'єру.

Сьогодні ринок виробництва аксесуарів для кухонь та ванних кімнат цілком націлений на утилітарну функцію. Їх основні елементи (шафи, плита, столи, мийки) в переважній більшості стандартні, витримані в одному модулі, тому естетичний бік аксесуарів дуже важливий. До них належать: перечниці, сільнички, склянки для спецій, дощечки, мильниці тощо. Для спальні навпаки рекомендують аксесуари, що несуть перш за все естетичну функцію.

Висновки. Кожна людина є неповторною, тому і світ речей, які оточують її неоднорідні. Вивчаючи предметно-художнє оточення людини, ми знайомимося перш за все з самою людиною, дізнаємось про її заняття, інтереси, захоплення. За допомогою аксесуарів інтер'єру людина створює своєрідний художньо-естетичний простір, який будується на ігровій природі речей. Тому не дивно, що людину під час колекціонування захоплює саме пошук необхідного товару. Коли результат стає важливішим за процес збирання, ігровий елемент зникає і перестає приносити задоволення і радість. Естетичні аспекти ігрової природи аксесуарів в інтер'єрі обумовлені тим, що у кожній людини є потяг до прекрасного, потреба у мистецтві. Дані речі не лише прикрашають житло, а й забезпечують його комфортність.

Література:

1. Бернс Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры / Э. Бернс. – Л., Пер. с англ. – СПб.: Лениздат, 1992. – 400 с.
2. Хейзинга Й. Homo Ludens / Й. Хейзинга. – М., Издательская группа «Прогресс»: «прогресс-академия», 1992. – 464 с.
3. Баканурский А. Жизнь, игра, театральность / А. Баканурский. – Одесса: Студия «Негоциант», 2004. – 272 с.
4. Тлумачний словник української мови / Укладачі Ковальова Т.В., Коврига Л. П. – Харків: Синтекс, 2002. – 627 с.
5. Никол Г. Новые идеи – Аксессуары для дома: Практическое руководство / Г. Никон. – М.: Ниола-Пресс, 2009. – 32 с.
6. Ненси Ф. Аксессуары домашнего интерьера / Ф. Ненси. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://listatel.ru/poleznoe/ochag/4140-fleming-nensi-aksessuary-domashnego-interera.html>
7. Михлер М. Стильные аксессуары для интерьера / М. Михлер. Контэнт, 2009 – 80 с.
8. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: Зб. статей / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України; За заг. ред. М.І. Яковлева; Редкол.: В.Д. Сидоренко, А.О. Пучков, О.В. Сіткарьова та ін. – К.: Фенікс, 2012. – 256 с.
9. Квітка-Основ'яненко Г. Конотопська відьма / Квітка-Основ'яненко. – Київ: Наукова думка, 1982. – 38 с.
10. Історія української культури. – К., Наукова думка, 2001. – Т.1 – 275 с.
11. Етнографія України: Навч. посібник / За ред. С.А. Марчука. – Львів: Світ, 1994. – 520 с.